

L'objectiu principal de la conselleria és i va a ser promoure la creació d'ocupació estable i de qualitat i la lluita decidida contra les desigualtats de gènere en l'àmbit laboral. I eixe ha de ser el punt de partida de la recuperació i transformació de la nostra economia.

Com pot vore, estem en un full de ruta, en un camí engegat des del 2015 que esperem consolidar en aquesta pandèmia i postpandèmia.

Moltes gràcies. (*Aplaudiments*)

(*Ocupa la presidència el president de les Corts Valencianes, senyor Enric Morera i Català*)

El senyor president de les Corts Valencianes:

Moltes gràcies, senyoria.

Moltes gràcies, conseller.

Passarem a la penúltima pregunta, la número 362, que formula l'il·lustre diputat Fernando Pastor a l'honorable consellera de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica.

El senyor Pastor Llorens:

Gràcies, president.

Si supiésemos que el Consell está trabajando de verdad en la reparación, el reconocimiento y el derecho a la memoria de las víctimas del COVID, les aseguro que no presentaríamos esta pregunta.

Lo que sí sabemos, a ciencia cierta, es que ustedes –y a las pruebas me remito– silencian e ignoran a las víctimas del COVID.

Y también sabemos que no actúan siempre igual o en todos los casos igual. Esta misma semana conocíamos que la *consellera* no ha tenido reparo alguno en disponer cuantías económicas importantes para hablar de cuestiones..., para actuar en cuestiones de la guerra civil y de la dictadura.

Y permítame, *consellera*, que, con todo el respeto del mundo que merece la cuestión, con la que está cayendo en estos momentos, no es el momento para estas cuestiones, porque además lo hacen cuando son capaces de tratar en el mismo momento, con el mínimo respeto y consideración que merecen las víctimas del COVID, sus víctimas.

Ante está clara situación de abandono y desamparo, desde Grupo Popular le preguntamos: ¿cuál va a ser la política de su *conselleria* respecto a la reparación, el reconocimiento y el derecho a la memoria de las víctimas del COVID? (*Aplaudiments*)

El senyor president de les Corts Valencianes:

Moltes gràcies, senyoria.

Li contestarà... (*veus*) Sí, sí, sí, té el seu dret de contestar des del faristol.

La senyora consellera de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica:

Davant la greu crisi que estem patint provocada per la COVID-19, aquesta conselleria i la resta de departaments d'aquest govern, com a representants d'una societat responsable i solidària, estem prioritant tots els nostres esforços en preservar la salut i la vida de les persones.

La tasca realitzada per cada conselleria ha sigut explicada pels consellers i les conselleres competents en aquesta cambra. Des del primer minut i de manera transversal, estem fent front comú davant l'amenaça d'aquesta pandèmia.

Malauradament, hem sofrit moltes víctimes. Algunes d'elles ens han deixat per a sempre i altres, que han superat la malaltia, patiran seqüeles i un llarg procés de recuperació.

La Generalitat tenim com a prioritat evitar més víctimes y més morts. Tant és així que la nostra, la nostra comunitat, a hores d'ara, dona les millors xifres pel que fa a l'evolució de la pandèmia. Però també es troba íntegrament compromesa amb les persones que s'han vist perjudicades. No és competència d'aquesta conselleria, però li recorde que el president ha anunciat la celebració d'un gran homenatge de la societat valenciana a les víctimes de la COVID i als professionals que estan combatent la pandèmia i que tindrà lloc prop de la festivitat del Nou d'Octubre.

El senyor president de les Corts Valencianes:

Moltes gràcies, consellera.

Continuarem amb la concreció de la pregunta per part de l'il·lustre diputat Fernando Pastor.

Quan vosté vullga.

El senyor Pastor Llorens:

Sí, gràcies, president, de nou.

Creo, *consellera*, que este no es un tema para venir al regate corto. Que el *president* de la Generalitat haya sacado esta mañana, a las once de la mañana, a mitad de este pleno, un saluda, invitando a..., que lo acaba de decir usted, no es..., usted cree... La pregunta que le hago es: ¿usted cree que con ese saluda quedan compensados el reconocimiento, la reparación y el derecho a la memoria de las víctimas, de nuestros valencianos? ¿Usted cree que con eso...? No venga, por favor, al regate corto, que con estos temas no se debe venir al regate corto.

Miren, respecto a las víctimas, les tengo que decir que ustedes negaron la participación a las víctimas, las silenciaron, en la comisión de reconstrucción. Las víctimas no piden nada del otro mundo, pedían simplemente unos minutos para poder venir a esta cámara a explicar sus situaciones, sus historias, sus dramas personales, y usted, *consellera*, su formación política, les dijeron que no, les negaron el derecho a participar. Y eso que usted es *consellera* de participación. Silencio y abandono es lo que usted ha hecho con las víctimas. No me venga a limpiar la cara ahora con un saluda del presidente que no sirve para nada.

Para ustedes las víctimas, *consellera*, son estadísticas, pero para el resto de los mortales, las víctimas son valencianos de carne y hueso, con nombres y apellidos. Víctimas son las personas que han perdido la vida, y víctimas son los familiares y los amigos, especialmente aquellos que no pudieron despedir a sus seres queridos.

Víctimas son cada uno de los dramas y de las historias personales que hay detrás de muchos ciudadanos, detrás de muchos valencianos. Esos autónomos, que no podrán levantar cabeza; esas empresas, que, a lo mejor, no vuelven a abrir; esos trabajadores que, a lo mejor, el siguiente paso profesional que tienen en su carrera es el paro después del ERTE.

Víctimas son los sanitarios que han carecido, en muchísimas ocasiones y en muchísimos momentos, de los equipos mínimos de protección para poder actuar con un mínimo de..., sin riesgo, mejor dicho, de contagio y transmisión. Y víctimas, también, *consellera*, son esos profesionales de sanidad, esos médicos, a los que ustedes siguen contratando por un miserable sueldo que equivale a la tercera parte de lo que cobran sus asesores y sus altos cargos, los 300 enchufados del Consell. Todos ellos son víctimas de esta situación.

Y queda decirle que esta semana también usted, *consellera*, anunciaba 350.000 euros, como digo, para temas de memoria. En pleno estado de alarma, lo ha hecho con 550.000 euros para hablar de la puesta en valor de los lugares de la memoria y la retirada de los vestigios relativos a la guerra civil y el fin de la dictadura. Al mismo tiempo hacía esto, repito, que negaban ustedes la posibilidad de opinar y participar a las víctimas de la COVID en la comisión de reestructuración.

Nadie entiende, *consellera*, que con la que está cayendo, usted se desviva por los asuntos de la memoria, por los hechos acaecidos hace 80 años, pero no tenga un mínimo de respeto y decencia con las víctimas actuales, con sus víctimas, con las víctimas de la COVID. Su actitud, créame, *consellera*, y la del Consell, va en detrimento de la reparación, del reconocimiento y del derecho a la memoria que merecen las víctimas del COVID.

Muchísimas gracias, *president*. (*Aplaudiments*)

El senyor president de les Corts Valencianes:

Moltes gràcies, senyor Pastor.

Acabarà de contestar-li l'honorable consellera, la pregunta que s'ha plantejat.

La senyora consellera de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica:

Bueno, usted, como siempre, despistado.

El otro día me hizo comparecer para explicar subvenciones de otros países y ahora me pregunta sobre acciones que no tienen que ver con mi *conselleria*. Intenta usted que, además, no haga las competencias propias de mi *conselleria*.

Bé, li recordaré. La Llei 14/2017, de 10 de novembre, de memòria democràtica i per a la convivència, de la Comunitat Valenciana, és la que estableix la regulació de les polítiques públiques per a la recuperació, protecció i conservació de la memòria democràtica valenciana i el reconeixement i reparació i garantia de no repetició de les víctimes.

Jo supose que vosté ni se l'haurà llegit, encara que ja era diputat quan es va aprovar, però en el seu article 3.b diu: «Són víctimes directes, de conformitat amb la Resolució 60/147, aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides de 16 de desembre de 2005, totes les persones que en el territori de l'actual Comunitat Valenciana hagen patit danys, individuals o col·lectivament, inclusivament lesions físiques o mentals, sofriment emocional, pèrdues financeres o menyscapse substancial dels seus drets fonamentals i llibertats públiques com a conseqüència d'accions o missions que violen les normes internacionalment reconegudes relatives als drets humans durant el període que abasta la guerra civil i la dictadura franquista fins a l'entrada en vigor de la Constitució espanyola de 1978.»

Això és el que diu la llei de memòria democràtica que és la que és competent en la meua conselleria, per si no se l'havia llegit.

Per descomptat que la regeneració democràtica i la recuperació de la memòria històrica a la Comunitat Valenciana, així com la necessitat de reparar a les víctimes de la guerra civil i la repressió franquista, constitueix una política fonamental d'aquesta conselleria, per tal de fer justícia a les víctimes i als seus familiars.

Així i tot, el concepte de víctima recollit en la citada llei de memòria democràtica no permet incloure a les víctimes de la COVID per les raons exposades, és patent que aquesta conselleria i el conjunt del govern de la Generalitat Valenciana segueix estant íntegrament compromés amb les persones que han patit els greus efectes de la pandèmia global i seguim lluitant, també, perquè les víctimes de la COVID tinguen en la societat el lloc digne que es mereixen. No li càpia el menor dubte.

Faça el favor de no mancar el respecte ni a les víctimes de la repressió franquista juntant-les amb el que són les víctimes de la COVID. I, per favor, les víctimes de la COVID, són de totes i de tots. En esta bancada també tenim familiars i amics que han patit la COVID. Per favor deixi de faltar el respecte a les víctimes de la repressió franquista i a les víctimes de la COVID, que és el que vosté fa. (*Aplaudiments*)

El senyor president de les Corts Valencianes:

Moltes gràcies, senyoria.

Ens queda una pregunta per a finalitzar el Ple i...

Pregunta que formularà la il·lustre diputada Cristina Cabedo a l'honorable consellera de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica.

Diputada, quan vosté vullga, té la paraula.

La senyora Cabedo Laborda:

Bon dia, senyora consellera.

Tornar a les seues competències per no voler fer demagogia. Quan parlem d'igualtat i de la seua consecució, sembla que aquesta es dona per sí de manera progressiva. Que quan miren enrere i veiem o una Espanya en blanc i negre per a moltes coses i també per als drets de les dones, sembla que siga perquè qualsevol història passada haja estat sempre pitjor que l'anterior.

Però no sempre ha estat aixina, sols una desmemòria orquestrada baix l'argument de ser l'única manera d'avançar i d'esborrar les vergonyes d'un país porta també invisibilitzar que, abans de l'Espanya franquista que impulsava i consolidava un model de dona supeditada a la resignació i a la submissió a l'home, va existir una altra Espanya.

Una altra Espanya orgullosa de l'autonomia de les dones que portaven l'educació a eixa mateixa Espanya d'història caciquil, que s'afiliaven a sindicats per a defensar els seus drets o que, en definitiva, exercien en les seues arts i intel·lectes.

Amb el colp d'estat i el règim franquista, aquestes dones van ser empresonades, torturades, sotmeses a la humiliació pública, amb l'objectiu de dinamitar els avanços aconseguits durant la república, per i per elles mateixes. Avui, per cert, fa 89 anys que Clara Campoamor va aconseguir el vot femení (*Veus i protestes*) i el passat cap de setmana va fer 40 anys dels últims...

El senyor president de les Corts Valencianes:

Senyories, per favor.

La senyora Cabedo Laborda:

...afusellaments franquistes.

Al País Valencià 19 dones varen ser executades del 1939 al 1942, per cert, dones que estimaven la seua autonomia i la seua llibertat.

Convindrà, senyora consellera, que és de justícia que els seus noms ressonen en el nostre parlament: Carmen Martínez Fortea, Francisca Ballester Nogueras, Bárbara Morella Ribes, Trinidad Garrigues Ortíz, Rosa Font Beltrán, Mercedes Martínez Ruiz, Eloina García Irazo, totes elles afusellades el 1939; Vicenta Mena Mahiques,

Angélica Barber Pastor, Dolores Arna Campos, Rosario Migolla Espinilla, Andrea Ibáñez Segura, Antonia Cerda Revilla, Dolores Moreno Victoria, Encarnación Irazo Pradas, Águeda Campos Barrachina, totes elles afusellades al 1940; Dolores Capella Canet, Concepción Piera Cogollo, les dos afusellades al 1941; María Pérez Lacruz, afusellada al 1942.

Jo li pregunte, senyora consellera, quan les dones arrastreu una mancança de referents; quan arrastreu un model històric de submissió, de dependència, de necessàriament ser pròpies de l'espai domèstic, d'invisibilització de la fortaleza, la valentia, la heroïcitat de les dones més comuns i quotidianes que van alçar el país des de la seua pròpia autonomia i no des de l'abnegació, creu vosté important rescatar la memòria de les dones represaliades pel franquisme? (*Aplaudiments*)

El senyor president de les Corts Valencianes:

Moltes gràcies, senyoria.

I amb la resposta de la honorable consellera finalitzarem esta sessió.

La senyora consellera de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica:

Moltes gràcies, diputada Cabedo, per fer-me una pregunta que té a veure amb les meues competències.

Com vosté molt bé ha dit, les dones han sigut invisibilitzades durant tota la història i la repressió franquista no va ser una excepció. Les dones a la repressió franquista varen patir una doble repressió: la repressió per ser dones republicanes i la repressió per ser dones. Les raparen el cap, les torturaren, les esclavitzaren, les empresonaren, les violaren i les assassinaren. El seu delictes, ser mestres, sindicalistes, antifranquistes, lluitar per un món més just i més solidari.

Deia Queipo de Llano que «A las rojas, a las mujeres republicanas, hay que violarlas a todas y después matarlas». Decía, también, en la radio: «No se van a librar por mucho que berreen y pataleen porque vamos a demostrarles lo que es un hombre de verdad». En l'Espanya de Franco les dones, en general, i les republicanes, en particular, no se les considerava persones.

I no podem oblidar tampoc a les dones a les quals els varen furtar els fills i les filles, com María la Jabalina que hui encara està en una fossa comuna al cementeri de Paterna, a qui li arrancaren el seu nadó només nàixer i després l'afusellaren en el terror. No va ser l'única, deia l'historiador català Ricard Vinyes que: «La desaparición de los hijos de los hijos de las reclusas en el momento del parto fue una realidad practicada sin demasiados escrúpulos».

Rescatar la memòria de les dones represaliades durant la guerra civil, la dictadura i la transició és un eix fonamental de les polítiques de memòria democràtica. Condemnem la violència cap a les dones exercida al llarg de la història i, per tant, també, en el període més fosc de la nostra història més recent.